

IN MEMORIAM

Prof. emer. dr. sc. Želimir Jakšić

Podsjetit ću kolege da nas je prošle godine, u ljeto, zauvijek napustio Želimir Jakšić, profesor emeritus. Prisjećanje mi je osobno važno jer je bio moj profesionalni i životni mentor. Mislim da je prisjećanje važno i svakom kolegi koji radi u našoj struci, jer je bio „dobri duh” obiteljske medicine. Budno je bdio nad njenom sudbinom više od 60 godina. Jednom kada sam se Profesoru požalila na smjer kojim ide naša struka, odgovorio mi je životnom mudrošću: „Život jedne profesije, jednako kao i ljudski život, nije pravocrtan, više je sinusoidalna, usponi i padovi su normalna pojava”. Podsjetio me je da se ne brinem jer je „neumanjiva suština opće prakse skrb za ljude koji jesu, ili vjeruju da jesu, bolesni. Osjećaj nelagode i nesigurnosti, koji nije razrješiv vlastitom snagom i sredstvima bližnjih, tjera ih da traže savjet kako bi razumjeli što im se događa, što to znači, što se može poduzeti i s kakvim učinkom. Takvo ljudsko ponašanje prelazi granice povijesti, mjesta i kulture, pa će preživjeti i efemerne politike prolaznih vlada i modnih trendova.“ Takav je bio Profesor, profesionalni entuzijizam ga nije nikad napuštao.

A kakav je bio njegov profesionalni put najbolje zna Silvije Vuletić, profesor emeritus, njegov vršnjak i prijatelj, koji ga je ovako opisao:

„Želimir Jakšić, profesor emeritus Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, specijalist socijalne medicine, higijene i organizacije zdravstvene zaštite, redoviti član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske od 1972. godine. Rođen je 1930. godine u Zagrebu, diplomirao na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1955.), diploma javnog zdravstva Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ (1958.), doktorirao s tezom „Ocjena proširenosti šećerne bolesti i njeno otkrivanje“

(1965.), te prošao sve akademske titule od asistenta, preko redovnog profesora do profesora emeritusa. Radio je u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar” Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i obavljao dužnost pročelnika Zavoda, predstojnika Katedre, ravnatelja Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu najprije je obnašao dužnost prodekana, a zatim dekana. Područje znanstvenog interesa profesora Jakšića bila je epidemiologija kroničnih bolesti, primarna zdravstvena zaštita i medicinska edukacija.“

Postignuća profesora Jakšića bila su brojna: osnivanje Katedre za obiteljsku medicinu, osnivanje Zavoda za nastavnu tehnologiju i Edukacijskog multimedijskog centra, kao i Interfakultetskog studija gerontologije. Organizirao je međunarodne tečajeve s preko 870 sudionika iz 91 zemlje, nastava i udžbenik „Umijeće medicinske nastave“, uspješan projekt primarne zdravstvene zaštite Iran/WHO. Bio je član „ad eundem“ Royal College of General Practice (RCGP London), te dobitnik Hipokratove medalje (WONCA-Europe). Kroz cjeloviti edukacijski, organizacijski i znanstveni opus profesora Želimira Jakšića provlačila se socijalna misao kao bit razumijevanja i djelovanja u svim javnozdravstvenim problemima Hrvatske.

Pored ljudskosti, koju su samo član „ad eundem“ Royal „sretnici” imali priliku doživjeti u punom opsegu jer je bio samozatajan i skroman čovjek, Profesora se moramo trajno prisjećati zbog njegovog doprinosa na tri važna područja: međunarodnoj prepoznatljivost aktivnosti Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar”, razvoja medicinske edukacije, a za nas najvažnijeg, razvoja opće/obiteljske medicine.

Što se tiče razvoja opće/obiteljske medicine, za nju je Profesor bio, ne samo profesionalno, nego i osobno vezan, jer je, naposredno nakon završetka studija, pet godina radio kao liječnik opće medicine. I supruga Darinka, rođena Gašparić, je započela (prva grupa specijalizanata) i završila svoju profesionalnu karijeru u općoj medicini. Profesionalna povezanost s općom/obiteljskom medicinom bila je trajna i raznolika, pa ću čitatelje podsjetiti samo na najznačajnije aktivnosti. Od 1960. do 1964. godine bio je član tima odgovornog za organizaciju i izvođenje postdiplomske nastave na specijalizaciji i magisteriju iz opće medicine. O iskustvima provođenja specijalizacije, uz profesora Antu Vuletića, govorio je na Međunarodnoj konferenciji opće Medicine u Montrealu, još davne 1964. godine. Na XXL plenumu Saveza lekarskih društava Jugoslavije, Mostar 1967. govorio je „O potrebi evaluacije stručnog usavršavanja liječnika opće medicine“, a sa suradnicima i o „Zadacima i mjestu liječnika opće medicine u sistemu zdravstvene zaštite“ na konferenciji Udruženja liječnika opće medicine Jugoslavije, Zagreb, 1967. godine. Od 1965. do 1971. godine bio je član tima koji je radio na znanstvenom projektu „Evaluacije medicinske edukacije za liječnike opće medicine u Hrvatskoj“. Od 1974. do 1977. je bio član The Leeuwenhorst Working Party, grupe koja je radila na prvoj definiciji i opisu poslova opće/obiteljske medicine, kao i njenom doprinosu u dodiplomskoj nastavi i trajnom usavršavanju. Osnivač je i član Odjela za opću medicinu i primarnu zdravstvenu zaštitu osnovanog 1975. godine pri Katedri za higijenu i socijalnu medicinu. Odjel je funkcionirao kao pripremna, organizacijska i znanstvena jezgra za osnivanje Katedre za obiteljske medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 1980. godine. Od 1982. do 1998. godine, Profesor je bio direktor Suradnog centra Svjetske zdravstvene organizacije za primarnu zdravstvenu zaštitu na Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. U suradnji s bivšim članovima Leeuwenhorst grupe, pokrenuo je 1983. godine međunarodni tečaj za nastavnike u općoj medicini, „Training

of Teachers in General Medical Practice“, u Inter-Univerzitetkom Centru za posjediplomske studije u Dubrovniku. U 26 godina ovog tečaja sudjelovalo je preko 800 sudionika iz svih europskih zemalja. Obje aktivnosti doprinijele su daljnjem razvoju opće medicine u zemlji, a osobito njenoj prepoznatljivosti na međunarodnoj razini.

Prepoznatljivost na međunarodnoj razini je doprinijelo i Profesorovo sudjelovanje u radnoj skupini na izradi WHO dokumenta „Okosnica profesionalnog i administrativnog razvoja opće/obiteljske medicine u Europi“. Znanstveni projekt kojeg je vodio u suradnji s Japanom „Kontinuirane edukacije za primarnu zdravstvenu zaštitu uz pomoć video i kompjutorske tehnologije“ pridonio je razvoju obiteljske medicine kod nas. Dvije publikacije kojima je Profesor bio urednik, „Obitelj i zdravlje“ i „Ogledi o razvoju opće/obiteljske medicine“ postali su udžbenici za specijalizante obiteljske medicine, te njegova brojna izlaganja na Danima primarne zdravstvene zaštite u Labinu, kongresima HUOM-a i Hrvatskog društva obiteljskih doktora bila su ulog razvoju opće/obiteljske medicine. Rado je objavljivao i u našem časopisu *Medicina Familiaris Croatica*, što je uvijek bio poticaj za razmišljanja o smjeru razvoja obiteljske medicine te izazovima i potencijalnim rješenjima.

Dragi Professore, prisjećajući se vremena provedenog s Vama, najzahvalnija sam Vam na kreativnosti, entuzijazmu, upornosti, poštenju i trajnoj brizi za dobrobit ljudi, osobinama koje ste posjedovali i koje ste, kao mentor, nastojali prenijeti na mene.

Mladenka Vrcić Keglević